

ЮВІЛЕЙ ЧЛЕНА-КОРЕСПОНДЕНТА НАПРН УКРАЇНИ МИХАЙЛА ВСЕВОЛОДОВИЧА БУРОМЕНСЬКОГО (до 60-річчя від дня народження)

Михайло Всеволодович Буроменський — провідний український науковець-юрист, відомий громадський діяч, професор, доктор юридичних наук, член-кореспондент Національної академії правових наук України. Він народився 6 квітня 1957 р. У 1981 р. закінчив Харківський юридичний інститут (нині — Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Університет) за спеціальністю «Правознавство». Після закінчення аспірантури під науковим керівництвом професора М. В. Яновського (1981–1984) захистив кандидатську дисертацію на тему «Міжнародний механізм переговорів про роззброєння (міжнародно-правові аспекти)» і почав працювати асистентом, доцентом. У 1998 р. захистив докторську дисертацію на тему «Вплив міжнародного права на політичні режими держав»; обіймав посади професора, завідувача кафедри міжнародного права Університету. З 2016 р. працює професором кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Обраний членом-кореспондентом Академії правових наук України (нині — Національна академія правових наук України) у 2002 р.

Основні напрями наукових досліджень професора М. В. Буроменського — міжнародно-правове співробітництво у сфері прав людини, співвідношення міжнародного і національ-

ного права, міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю та міжнародне кримінальне право, правові питання міжнародної безпеки, історія міжнародних відносин. Автор понад 170 монографій, підручників, навчальних посібників, наукових статей, аналітичних звітів.

У сфері теорії він є прихильником природного походження міжнародного права. Міжнародно-правовий звичай і є, на його думку, першоджерелом міжнародного права. Тому об'єктивно в основі міжнародного права лежать «відносини, що виникають природно та породжують ті чи інші правила поведінки, за якими визнають юридичну обов'язковість». Звідси

міжнародні договори поділяються на «правові» та «контрактні». У перших «фіксують факт існування певної загальної правової норми», здебільшого — природно-правових норм. Контракти, навпаки, «створюються» на підставі узгодження позицій суб'єктів. Тому вони містять скоріше «не норми міжнародного права, а міжнародно-правові публічні зобов'язання». Загальні принципи права за змістом ст. 38 Статуту Міжнародного Суду М. В. Буроменський розглядає як «первинні правові смисли, на підставі яких виникло і існує право як явище, у тому числі й міжнародне. Існування права без них неможливо уявити». Вони охоплюють не лише юридичні вчинки або логічні правила, а й саму внутрішню культуру права та правозастосування».

У питаннях співвідношення міжнародного та внутрішнього права М. В. Буроменський послідовно відстоює концепцію «синтезу теорій дуалізму та примату міжнародного права». При цьому він залишається прибічником «доктрини єдності права як соціокультурного явища, що породжує єдиний в своїй основі правопорядок, який <...> складається з відносно самостійних міжнародного та внутрішнього правопорядків». Ці правопорядки взаємодіють, внаслідок чого виникають сфери спільного правового регулювання «із безсумнівним приматом міжнародного права».

Михайлу Всеволодовичу належить низка статей про особливості імплементації в Україні норм міжнародного права. Зокрема, він першим порушив питання про правові підстави застосування в Україні міжнародно-правових звичаєвих норм.

М. В. Буроменський є засновником в українській науці міжнародного права вчення про соціально-політичні експансії. Зміст вчення полягає в існуванні «неминучого і значною мірою спонтанного процесу проникнення елементів міжнародно-правового регулювання у сферу функціонування політичних режимів держав» на тлі постійного звуження сфери їх виключної внутрішньої компетенції. У межах цієї теорії він активно розвиває концепцію «демократичної інтервенції», розглядаючи сучасне міжнародне право у ролі «найважливішого інструменту демократизації політичних режимів на підставі міжнародно-правових стандартів внутрідержавної політичної демократії». Основні положення вчення про соціально-політичні експансії викладено в його монографії «Влияние международного права на политические режимы государств» (1997 р.).

Михайло Всеволодович Буроменський є відомим дослідником причин та умов початку Другої світової війни крізь призму концепції соціально-

політичної експансії. Ці праці доводять небезпеку тоталітаризму будь-якого «кольору» для збереження міжнародного миру та безпеки. Перші його праці з цього приводу з'явилися всередині 80-х років без будь-якої перспективи бути надрукованими в СРСР. Це стало можливим лише у 1991 р. («Август 1939: поворот, которого не было»).

Помітне місце в дослідженнях М. В. Буроменського посідає питання міжнародно-правового захисту прав людини. За його безпосередньої участі відбувалася діагностика українського законодавства на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у 1997 та 2000 роках (*Compatibility of Ukrainian Law and Practice with the Requirements of the European Convention on Human Rights (Articles 3, 5, 6, 10, 13 and 1 and 3 of Protocol No 1)*). Він також був серед авторів першого українського шкільного підручника з прав людини («Права людини», для 10–11 класів ліцеїв та гімназій, 1997). Йому належить низка ґрунтовних досліджень правового статусу біженців, а також підручники за цією тематикою. У 2002 р. був запрошений у Грузію для читання лекцій з прав людини для адвокатів. Як правовий експерт Організації Об'єднаних Націй з прав людини брав участь у діяльності Місії ООН в Грузії (Абхазії) – *UNOMIG* (2000).

Є автором низки ґрунтовних досліджень з питань міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю та з особливостей імплементації таких міжнародних договорів в Україні. Серед них помітне місце посідають дослідження про корупцію, міжнародно-правові засоби її запобігання та про стан корупції в Україні, результати яких, починаючи з 2005 р., було покладено в основу реформування антикорупційного законодавства держави.

Під керівництвом Михайла Всеволодовича відбулися становлення та розквіт наукової школи міжнародного

права в Університеті, підвалини якої закладали його вчителі — професори М. В. Яновський і В. С. Семенов. Під його науковим керівництвом було захищено одну докторську і близько 30 кандидатських дисертацій, а його учні стали основою наукового та викладацького колективу цієї кафедри — сьогодні однієї з провідних у нашій державі та добре відомої за межами України.

Громадська діяльність М. В. Буроменського пов'язана з активною участю у підготовці змін до Конституції України (член Конституційної Комісії при Президентові України, 2015 р.), а також у підготовці низки законопроектів, що мали суттєве значення для реформи законодавства після проголошення Україною незалежності. Він є членом Національної ради з питань антикорупційної політики при Президентові України (з 2015 р.). З липня 2009 р. по квітень 2013 р. виконував обов'язки судді *ad hoc* Європейського

суду з прав людини, в тому числі у 2009–2010 рр. за відсутності постійного судді від України виконував їх постійно. Член Спеціальної *ad hoc* групи з питань навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства на переговорах України та Російської Федерації (2007–2010). Член постійної делегації України до Групи держав Ради Європи проти корупції — GRECO (2006–2013), а з 2016 р. — голова української делегації для участі в роботі в цій поважній міжнародній організації.

Лауреат IV Всеукраїнського конкурсу на краще юридичне видання 2000–2001 та 2005 років (номінація «Юридичні підручники»). Переможець конкурсу 2004 р. на кращу публікацію про адвокатуру.

Нагороджений Почесною грамотою Міністерства закордонних справ України (2009); Почесною відзнакою МЗС України III ступеня (2009).

Наукова рада та редакційна колегія журналу «Право України» щиро вітають шановного Михайла Всеволодовича Буроменського з ювілеєм та бажають міцного здоров'я, благополуччя, наснаги на життєвому шляху, подальшої плідної праці, нових ідей та успіхів у здійсненні усіх планів!